

Návrh na poskytnutie finančnej pomoci obciam a samosprávnym krajom v dôsledku výpadku príjmov z dane z príjmov fyzických osôb v roku 2024

Základnou úlohou obcí a vyšších územných celkov pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj jej územia a o potreby jej obyvateľov. Tieto činnosti sú v zmysle Ústavy Slovenskej republiky financované predovšetkým z vlastných príjmov, ako aj zo štátnych dotácií. V roku 2024 sa očakáva prevod podielu na výnose dane z príjmov fyzických osôb (DPFO) medziročne nižší o približne 50 mil. u obcí a 20 mil. u samosprávnych krajov. Hlavným dôvodom výpadku sú vratky, ktoré si uplatnili daňovníci v termíne zúčtovania DPFO a ktoré im daňová správa poukázala v mesiaci apríl 2024 s negatívnym dopadom na prevod dane samosprávam v máji.

S cieľom pomôcť samospráve vláda už v predošlom období pripravila v skrátanom legislatívnom konaní právnu úpravu, ktorá umožnila v máji 2024 poukázať obciam a VÚC jednorazovo zostávajúcu časť dane z príjmov právnických osôb a súčasne umožnila použitie rezervného fondu na bežné výdavky do konca roka 2024.

V rámci prebiehajúcich rokovaní s predstaviteľmi samospráv bolo ďalej dohodnuté, že podiel na DPFO bude v zostávajúcich mesiacoch roka 2024 (október, november a december) poukazovaný v skoršom termíne k 7. dňu v mesiaci, namiesto obvyklého termínu k 20. dňu v mesiaci; účelom je pomôcť samospráve pri úhrade výdavkov spojených so začiatkom mesiaca.

Predstavitelia miestnej aj regionálnej samosprávy naďalej upozorňujú na výpadok príjmov z DPFO, s ktorými počítali vo svojich rozpočtoch a požiadali o finančnú kompenzáciu. Vláda chápe prezentované požiadavky samospráv s porozumením, jej možnosti pomoci sú však limitované nepriaznivým stavom verejných financií. Napriek tomu sa však po dohode so zástupcami samospráv navrhuje schváliť jednorazovú pomoc ešte v tomto roku formou dotácie z kapitoly Všeobecná pokladničná správa pre mestá a obce v sume 50 mil. eur a vyšším územným celkom formou odpustenia časti nesplatenej istiny poskytnutých návratných výpomocí v sume 20 mil. eur.

V nadväznosti na vyššie uvedené výpadky príjmov z DPFO sa dotácie pre obce vo výške 50 mil. eur prerozdedia na základe vzorca na výpočet podielu obce na výnose dane stanoveného v prílohe č. 4 k nariadeniu vlády č. 668/2004 Z. z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samospráve pre rok 2024.

Dotácie pre obce v celkovej výške 50 000 000 eur uvoľní Ministerstvo financií Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) v zmysle Výnosu Ministerstva financií Slovenskej republiky z 9. decembra 2005 č. 26825/2005 – 441 o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva financií Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov zo štátneho rozpočtu z kapitoly Všeobecná pokladničná správa.

O poskytnutí dotácie budú obce informované formou oznámenia o poskytnutí dotácie. Oznámenie o poskytnutí dotácie bude okrem všeobecných náležitostí obsahovať aj informácie o právach a povinnostiach obcí. Ministerstvo, v ktorého pôsobnosti je poskytnutie tejto dotácie, vydá a doručí toto oznámenie obci.

Dotáciu bude možné použiť na úhradu bežných výdavkov, súvisiacich s výkonom samosprávnych pôsobností obcí. Za oprávnené budú považované výdavky, ktoré vznikli a boli

uhradené alebo budú uhradené v období od 1. januára 2024, pričom obce budú môcť použiť poskytnutú dotáciu v zmysle § 8 ods. 5 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov do 31. marca 2025.

Návratné finančné výpomoci boli poskytnuté bezúročne samosprávnym krajom na základe rozhodnutí vlády SR (uznesenia vlády SR č. 521/2018, č. 160/2019, č. 352/2019 a č. 474/2020) na rekonštrukcie ciest II. a III. triedy, mostných objektov a rozvoj cestnej infraštruktúry v celkovej výške 147 mil. eur. Aktuálne bola z tejto sumy uhradená istina v celkovej výške 24,5 mil. eur. Ani finančná situácia VÚC nie je vláde ľahostajná a rovnako im je vláda pripravená pomôcť formou zníženia pôžičiek, ktoré majú VÚC od štátu v celkovej sume predpokladaného výpadku DPFO 20 mil. eur, ktoré budú rozdelené po 2,5 mil. eur na každú VÚC. Po odpustení navrhovaných 20 mil. eur zostane samosprávnym krajom uhradiť istinu v celkovej výške 102,5 mil. eur.

Okrem vyššie uvedeného odpustenia časti nesplatenej istiny poskytnutých návratných finančných výpomocí sa zároveň v materiáli navrhuje znížiť štátne finančné aktíva vo výške 5,6 mil. eur, ktoré predstavujú nesplatenú časť návratnej finančnej výpomoci z celkovej sumy 8 mil. eur poskytnutej Banskobystrickému samosprávnemu kraju na rekonštrukciu ciest II/531 a II/532 v menej rozvinutých okresoch Revúca a Rimavská Sobota na základe bodu A.4 uznesenia vlády SR č. 160 z 9. apríla 2019 k návrhu na poskytnutie návratnej finančnej výpomoci Žilinskému, Trnavskému a Banskobystrickému samosprávnemu kraju na rekonštrukciu ciest a mostných objektov.

Po rekonštrukcii mali byť tieto cesty preklasifikované na cesty I. triedy a po ich preklasifikovaní a zmene vlastníctva na štát mali byť podľa bodu A.5 uvedeného uznesenia znížené štátne finančné aktíva o sumu poskytnutej návratnej finančnej výpomoci. Poukázaná návratná finančná výpomoc však nezabezpečila splnenie technických parametrov, pretože na ich splnenie by bola podľa odhadov potrebná finančne náročná komplexná rekonštrukcia týchto ciest. Vzhľadom na to, že cesty II. triedy neboli zrekonštruované tak, aby spĺňali parametre ciest I. triedy, nedošlo k zmene usporiadania cestnej siete a preklasifikovaniu ciest.

Na základe týchto skutočností bola uznesením vlády č. 750 z 2. decembra 2020 úloha C.3. z uznesenia vlády SR č. 58 z 12. februára 2019 pre ministra dopravy a výstavby „urýchlene dokončiť proces delimitácie ciest II/531 a II/532 na cesty I. triedy do správy štátu a informovať o tom vládu“ zrušená. Následne bola uznesením vlády SR č. 70 zo 6. februára 2024 zrušená aj úloha B.2. z uznesenia vlády SR č. 160 z 9. apríla 2019 pre ministra financií „zabezpečiť vo svojej pôsobnosti potrebné opatrenia súvisiace so znížením štátnych finančných aktív podľa bodu A.5 tohto uznesenia“. Z uvedených dôvodov sa preto navrhuje odpustiť Banskobystrickému samosprávnemu kraju nesplatenú časť tejto návratnej finančnej výpomoci.

Podľa § 13 ods. 1 písm. g) zákona č. 374/2014 Z. z. o pohľadávkach štátu a o zmene a doplnení niektorých zákonov znížením štátnych finančných aktív na základe rozhodnutia vlády SR, ak ide o pohľadávku štátu z poskytnutých návratných finančných výpomocí, pohľadávka štátu zaniká.

Podľa § 13 ods. 6 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov štátne finančné aktíva možno znížiť len na základe rozhodnutia vlády SR, preto sa materiál predkladá na rokovanie vlády SR.